

Utfordring

Halden kommune, har sammen med resten av Østfold, dokumenterte utfordringer knyttet til levekår og varig lavinntekt.

Samtidig påvirkes Halden kommune, som flere andre kommuner, av en økonomisk utfordrende situasjon. Dette gjør balansegangen krevende mellom på den ene siden å levere tjenester på felt med sterke brukerrettigheter (helse og oppvekst), og på den annen side å drive tilstrekkelige tjenester med forebyggende effekt (bl.a. kultur, fritid, idrett).

Kommunen står i et spenn mellom på den ene siden å gjøre kortsiktige nødvendige prioriteringer, og på den annen side tiltak med effekt for enkelt mennesker på kort sikt, men med en samfunnsøkonomisk gevinst først på lengre sikt. Temaet som står på dagsorden i denne innspillrunden handler i størst grad om det siste, derfor er dette innspillet også innrettet mot det.

Inntektssystemet

Kommuner driver kulturtjenester som kulturskole, bibliotek, fritidstilbud og kulturarenaer. Dette er de viktigste tjenestene i det kommunale kulturoppdraget, og noen av de mest sentrale virkemidlene kommunen har for styrt innsats, eksempelvis overfor inkludering og motvirkning av effekten av barnefattigdom. I en situasjon med presset kommuneøkonomi, får dette tidlig budsjettmessig negativ konsekvens for disse tilbudenes handlingsrom til å utvikle og drive tilstrekkelig store og inkluderende tiltak.

Dette kan påvirkes gjennom **inntektssystemet** til kommunene, der staten gjør en økning av overføringen til kommunene. Dette vil kunne bedre forutsetningene for tiltak innenfor den kulturelle grunnmuren (kulturskole, bibliotek, fritidstilbud og arena/infrastruktur). Det bør også være en nøkkel som øker overføringen til kommuner med dokumentert store utfordringer innen barnefattigdom og levekår, fremfor en flat fordeling. Effekten av dette vil være å styrke muligheten de kommunale tjenestene i den kulturelle grunnmuren har til å inkludere enda flere barn og unge.

Fritidstilbudenes status

For fritidsklubbene kan det være sårbart at fritidsklubbfeltet har svakere lovbeskrivelse enn kulturskole og folkebibliotek. Dette kan svekke fritidsklubbenes status og økonomiske prioritering i kommuner med trange budsjetter. En lovfesting vil sikre et kontinuerlig fritidstilbud, og finansieringsprinsippet som følger av kommuneloven § 2-2, vil tilsa at kommunene kompenseres fullt ut for anslåtte merutgifter som følger av nye oppgaver og endringer i regelverket.

Det er positivt at regjeringen ønsker å redusere økonomiske utfordringer knyttet til deltakelse i fritidsaktiviteter, men da må det gjelde alle type fritidsaktiviteter og ikke bare de organiserte med deltakeravgift. Barrierer som tilgang til transport og mangel på universell utforming er også hensyn man må ta med seg.

Idrett

Halden kommune er også eier av flere idrettsanlegg, og flere av disse har behov for rehabilitering. Med en anstrengt kommuneøkonomi er det utfordrende å finne midler til dette, som igjen går utover fritidstilbudene for barn og unge. I dag er kunstgress-situasjonen

spesielt relevant, og det er utfordrende å finne midler til å legge om de gamle granulatbanene som har behov for rehabilitering til nye mer kostbare baner uten plastholdig innfyll. Det kan også her påpekes at vinterdrift på disse banene er svært utfordrende uten undervarme, som igjen vil være en økt kostnad. Satsen for spillemidler til dette er økt noe, men en presset kommuneøkonomi vil gjøre det svært utfordrende å gjennomføre dette på alle de tre KG-banene vi eier, og konsekvensen av å ikke rehabilitere er færre aktivitetstilbud.

Tilskudd til fritidsaktiviteter

Det er frivillige lag og foreninger som driver majoriteten av fritidstilbud i Halden kommune, og kommunen støtter disse blant annet gjennom støtte til bruk av egne anlegg, og gratis leie for barn og unge under 18 år.

Vi har i dag også en støtteordning for deltakelse i fritidsaktiviteter, slik at alle skal kunne delta uavhengig av familiens økonomi. Denne ordningen kan dekke deltakeravgifter, busskort og utstyr, og er finansiert med tilskuddsmidler fra Bufdir. Det gjør at varigheten på ordningen er uforutsigbar. I tillegg ser vi at midlene vi får tildelt ikke strekker til. Det kreves også at ressurser settes av til saksbehandling av søknadene. Å basere arbeidet på at man får innvilget tilskudd fører til mindre stabilitet og kontinuitet, og mindre effektiv utnyttelse av midlene. Markedsføring av ordningen er også utfordrende, ettersom man risikerer å markedsføre en ordning som er tom for midler for deltakeren rekker å benytte den. Man kunne tenkt seg at man heller hadde en nasjonal ordning for dette, med felles saksbehandling og like kriterier på tvers av kommuner – evt. en form for automatisert saksbehandling.

Oversikt over fritidsaktiviteter

Halden kommune har et pågående arbeid med å samle fritidsaktiviteter for barn og unge på ungfritid.no, og barn og unge oppgir selv at hovedårsaken til at de ikke deltar er at de ikke vet hva som finnes. Også her kunne det vært en fordel med én felles portal på tvers av kommuner, som var gratis for både kommune og tilbydere av fritidsaktiviteter å bruke. Halden kommune har tilflyttere fra andre kommuner, og våre innbyggere flytter også til andre kommuner. Ved å skape en bevissthet om at man finner alt på et og samme sted, uansett kommune, kunne det gjort det langt enklere å finne informasjon om aktiviteter, som igjen kunne ført til at flere deltar. Slik det er per nå må kommunen enten betale en privat aktør for å levere denne oversikten, eller Frivillighet Norge. Utfordringen med å benytte Frivillighet Norge sin løsning er at vi fra 2024 ikke får synliggjøre kommunens egne tilbud, og heller ikke kommersielle tilbud, med mindre vi betaler for å benytte løsningen.

Tverrfaglighet

Ungdomsarbeiderne har en unik innsikt i, og forståelse for hvordan det er å vokse opp i et lokalsamfunn. Dette er viktig for å skape en helhetlig tilnærming til barn og unges oppvekstvilkår. Ungdomsarbeideren er en viktig ressurs i kommunens tverrfaglige samarbeid og må være en naturlig del av de tverrfaglige nettverkene i kommunen. Dette gjenspeiles i at fritidsklubbene ofte er plassert under ulike virksomhetsområder i kommunene, noe som kan svekke det faglige – og politiske ansvaret for feltet. Fritidsklubbene har et stort tverrfaglig potensial som kommunene vil ha stor verdi av å benytte.

I tillegg kan det ha stor verdi å samarbeide tettere med både privat og frivillig sektor, og tverrfagligheten de representerer.